

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonkiut
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 16. sz.
I. emelet 5 a.Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegey.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Föv. Magyar Vivó-Egylet,
Ersekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Első Vivó-Club,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.

Kolozsvári Athletikai Club,
Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egyet
Lőcei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,

Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,
Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Óbudai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,t,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.- Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmecei Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A tanterv-revizio és a testnevelés.

Évek panasza, siralma a tanulók túlterhelése miatt végre meghozta eredményét; irunk, beszélünk, gyülesezünk megint évekig a tanterv reviziójáról. — Elismerem, hogy ez nálunk s máshol sem igen megy másképp, elismerem, hogy reformtól nemfélő miniszterünkön nem fog mulni a kivitel győrsitása, de nem is a sok beszéd és gyűlés bánt engem, hanem az, hogy mi biztosítást sem látok az eddig történetekben arra nézve, hogy a túlterhelésen segíteni akaró tanterv-változtatás nem feledkezik-e meg e kérdésnél egyik legfontosabb tényezőről, a testi-nevelésről.

Félelmemet a következőkkel okolom meg: Az eddig nyomdafestéket látott gyűlések, értekezletek beszédeiben sehol sem találni nyomát sem annak, hogy valaki gondolt volna a túlterhelésnek megoldásánál a vele legszorosabban egybe függő iskolai testnevelésre. — Pedig jól emlékezhetnek főképp e lapok olvasói, hogy a túlterhelés ellen, a tanterv-revizioját sürgető hadjárat éppen az ifjuság egészséges nevelése alapján a tornászok és orvosok által vivatott a legtöbb eredménnyel. Az egész harczban az volt a zászlóra írva: egészséges ifjuság! — Hát már a tanférflak mind megfeledeztek Berzeviczy országgyűlési nagy beszédéről, melyet oly örömmel fogadtak. Régen elhangzott, de én ma is ugy emlékszem rá, hogy Berzeviczy is a testgyakorlatok által akarta a lelket is erősíteni, hogy többet elbirjon. Előtte is azon czél lebegett, hogy a

sok szellemi munkán ugy könnyithetünk, ha a napnak több óráját hivatalosan lefoglaljuk a testgyakorlatokra, és így amott a követelések maguktól engednek.

De azon félelmemnek, hogy a revizionális munkánál a testi nevelés szempontja nem fog érvényesülni, az ad leginkább tápot, hogy ez ugy régi lelkes hiveit nem találom az új harczosok közt. — A miniszteriumból is eltávozott már Berzeviczy, Leövey, Suppán, most megy Klamarik, kik pedig a leghivebb munkásai voltak az ügynek. Maradtak, vannak a miniszteriumban most is sokan, kik a testi-nevelésnek igaz barátai; a miniszter maga oly sok üdvöst tett már ügyünkben, hogy benne legjobban bizhatunk, de nincs ki a mindennapi munkát végezné. — Aztán nagyon különösnek találjuk, hogy a miniszter hasznos intézkedése szerint oly fontos szerepet játszó ujonan alakított közoktatási tanácsban a tornaoktatás sehogy sincsen képviselve, A tanács eddigi szervezetében két-három tag is volt, ki e tekintetből foglalt helyet a tanácsban, míg most senki sincs, ki szakértelemmel szólhatna a tornaoktatáshoz. — Erről a tagok egybeállításánál annyival nagyobb baj volt megfeledezni, mert az egész miniszteriumban sincs ember, ki akár a tornatermek építése, berendezése, vagy a tornatanításra vonatkozólag tanácsot szolgáltatna.

De még nagyobbak tünik fel e baj, ha meggondoljuk, hogy a tornaoktatásnak reformálása már írásban, beszédben eléggé megros-

tálatott és a tanterv módosításánál volna megadva a mód, hogy testnevelésünknek modernebb, nemzetibb elvei letéssenek. Hogy mindezen dolgok nem úgy folynak, mint az előzményekből következtetni lehetett volna, ez elég baj, de még nagyobbá válnék, ha a szép kezdetnek folytatása abban maradna, ha a tornatanítás reformja kimaradna a tantervrevízióból.

Én hiszem, hogy az összes nagy nemzetek előbb utóbb engedni fognak az ifjuság vezetésében a gyeplőn, hogy többet fogják a gyermekeket a mezőre küldeni birkózni, de szeretném, ha e téren nemzetünk lenne az első az angolok után. — Most folyik egész Európában a lelegevenebb mozgalom az ifjuság testnevelése érdekében. Mi e tekintetben évekkal megelőztük az összes nemzeteket. Szégyenletes dolog benne, ha most még a legutoljára megmozdult nemzet, a német is elhagyna bennünket.

Mindenki láthatja, ha akarattal vakká nem teszi magát, hogy az ifjusági tornázásba a reform mozgalom által behozott elevenebb élet mit teremtett, az ország sportviszonyaiban mily örvendetes javulást, fejlődést indított. Mindenki láthatja, hogy nemcsak oktatási dolog a tornaoktatás dolga, hanem mint a nemzeti elkorcsosodás ellenszere nemzeti fontosságú ügy, melyet nem lehet elejteni, mert szóvivőik nálunk csak a szerény állású tornatanítók, kikkel a mi rangos paedagogusaink csak akkor ülnek örömezt egy asztalnál, ha kegyelmes urak vannak az élükön.

Sajnálom, hogy gondolataimat nem tudom érzéstelenebbül előadni, mert félek, hogy így czélt nem érek. Pedig szeretném, ha visszatérne a neveléssel foglalkozók lelkébe az érdeklődés a testi nevelés iránt, ha megújulna azon életteljes eszmecsere e tárgy felett, mely annyi szép eredményt mutat már is fel. — Mit kívánhatnék e tekintetben mást, mint hogy legyen illő folytatása a szép jövőt ígérő multnak.

Gymnasticus.

A tisztek sportgyakorlatairól *)

a bécsújhelyi cs. és kir. katonai vivó- és torna mesteri tanfolyamban.
(Folytatás.)

Még csak 4 éve annak, hogy a hókorcsolyázás a katonai vivó- és tornamesteri tanfolyamba hozatott be tantárgyul.

Az első két év alatt csak olvasásból vett útmutatás szerint gyakorolták sok bajjal és kevés eredménnyel; múlt évben azonban és folyó évi február havában norvégiai tisztek személyesen is mutatták be e sportot egész lényege szerint a tanfolyam tanárai és tisztjei

*) A Luk. Akad. közl.-ből.

előtt Müzzuschlag és Edlitz környékén, mely oktatás alapján utóbbi évben egyesek igen jó eredményt értek el.

A szükséges elméleti oktatás mellett Wahl Rezső főhadnagy, a tornász tanára már bámulatos ügyességgel személyesen is mutatja be a hókorcsolyázás minden részletét és megismerteti minden titkát.

A hóesés megkezdése előtt tartott elméleti előadások kiterjednek: a hókorcsolyák kellékeire, azok gondozására, felillesztésére, kijavítására, az ember felszerelésére és magatartására a változó viszonyokban és helyzetekben.

E dolgokat itt felsorolni nem volna czélszerű, mert csak szemléleti oktatással lehet azokat alaposan megérteni! különben is ezen cikk keretén kívül állana.

Kedvező hóviszonyok esetén a téli hónapokban havonta egyszer, legfeljebb kétszer is tartatik együttes oktatásra szánt kirándulás a közeli, Aspangölgyet kísérő magaslatokra, mert Bécs Újhely síkságban fekszik, melyben a hókorcsolyázást nem lehet megtanulni; különben a kellő hó sem marad meg sokáig fekvé.

Ezen együttes gyakorlatokon kívül egyes tisztek többször is gyakorolnak; a havonta kirándulások csak az altisztekre kötelezők és ezek is csak fele szerelhető fel egyszerre a kincstári hókorcsolyákkal.

Az utolsó téli havakban két nagyobb, egész napokra terjedő, gyakorlat van előírva, melyeken azonban csak a már elegendő jártas tisztek és altisztek vehetnek részt. E gyakorlatok utolsóját fogom elbeszélésem tárgyává tenni.

Egy hókorcsolyázás története.

Múlt évi márczius hó 5-én a tanfolyam 22 tiszt és 36 altiszthalgatója közül 12 tiszt és 16 altiszt vett részt Wahl főhadnagy tornatanár által tervezett gyakorlaton; 2 vivótanár is csatlakozott még, úgy hogy az egész csapat 15 tisztet és 16 altisztet számlált, vagyis mindössze 31 főre rügött.

Daczára, hogy márczius 4-ike és 5-ike közti éjjelen szakadatlanul havazott Bécs-Ujhelyt is, e hó azonnal el is olvadt. 5-én reggei vasuton kellett elindulni a kedvező hó kezdetéig.

Gloggnitz és Reichenau környékén még mindig nem találtak a várt hómezőket, a semmeringi vasuti állomásnál azonban már térdig érő havat észrevéve örömezt kiszálltak, pihenő és tartózkodás nélkül hókorcsolyáikat felcsatolva elindultak az „Erzherzog Johanna“ nevű vendéglőig, mely a semmeringi hágó legmagasabb pontján fekszik a Bécsből Triestbe vezető műút mellett.

Csak itt veszi tulajdonképen kezdetét a gyakorlat az utirány, gyülekező hely és elérendő cél megjelölésével és a csapatnak 5 járőrbe való beosztásával,

Harcászati feladat nem szolgált alapul, egyszerűen nehéz terepen és kedvezőtlen hóviszonyok között való gyakorlás volt a kirándulás célja.

A bejárando terület a hóban mindig bővelkedő Styriához tartozik, a Stuhleck hegycsoportot képezi.

Végpontul, illetőleg menetcélul Müzzuschlag városka tüzetett ki, mely tervezet szerint Steinhaus fatucska, Hocheck magaslat, Schwaighütten, Spitaler Alpe, Stuhleck hegytető, Schwarz Kgl., Hochreithbauer és Schaller Weise érintésével délutáni 5—6 óra közt lett volna elérendő. Ez irányban vezető út fákön és sziklákon festékekkel meg van jelölve, a magas hó miatt azonban a jelekből alig volt egy-egy látható.

Gyülekező és pihenő helyül a Schwaighütten havaskunyhók jelöltettek ki. A megteendő út hossza körüli belül 26 kilométert tesz ki.

Délelőtt 10^h 30^l kor indult utnak az 1-ső járőr a vezető Wahl főhadnagygal az élén E. H. Johann szobráról: rövid időközökben követték a többi járőrök is. Steinhaus falucskaig kitűnően ment a dolog a régi immár felhagyott műúton völgynek, úgy, hogy az utolsó járőr csakhamar utólérte a többi járőröket is, ezek nyomában könnyebben jutván előre.

Itt meg kell említenem, hogy az elmúlt éjjelen a Stuhleck hegycsoport területén és egész Styriában is 1 m.-nél magasabb, igen laza és sikamlós hó esett és minden közlekedés megakadt. Márczius 4-én is egész napon át esett a hó.

Ilyen kedvezőtlen viszonyok közt, a meredek lejtéken, melyen ezenfelől, a hegygerinceket és tetőket kivéve, sűrű fenyves erdővel vannak borítva az útnak Steinhausból való folytatása nagyon nehéz vala.

A hókorcsolya nyomása alatt engedett és az ember nagy megerőltetése dacára egy húzamban alig 20–30 lépést volt képes fölfelé haladni, mire pihenés végett meg kellett állania az izzadságtól gőzölögve.

Egyesek nagyon kifáradtak, és elmaradtak, mire hókorcsolyáikat lecsatolva a nyomokban letaposott hóban gyalog igyekeztek előrejutni, de csípőig sőt nyakig is elsüllyedtek s csak hókorcsolyáik felcsatolása után s társaik segítségével menekülhettek ily kellemetlen helyzetből.

Az egész társaság szitkozódott, az egyik a hóra, a másik a botjára, melynek nem vehette hasznát a mély, laza hóban, de valamennyien szídták a rossz utat.

A járőrök köteléke csakhamar felbomlott: mindenki csak fölfelé törekedett, a kik leghátul voltak, az élre kerültek, úgy hogy az egész csapat a gyülekező helyig egy hosszú lánczat képezett, 3 nagyon kitartó tiszt lépezte az utóvédet azon rendeltetéssel; hogy a megakadtakat és maradozókat tovább segítsék, esetleg kimerülteket vagy valami baj által érteket kísérek által vissza vezettesék a völgybe Steinhausba.

Egyik altiszt hókorcsolyája már Steinhausban tört el, minek folytán vissza kellett maradnia.

Steinhaus és Hoheck között egy tiszt is eltörte egyik hókorcsolyáját, mire ez is visszatért egyedül, mert csak 3 km.-re volt Steinhaustól, mely út megtérésére másfél hókorcsolyával egy egész óra kellett.

E két önkéntelen maradozó Steinhausból vasuton ment Mürzzuschlagba.

Hohecktől kezdve a Schwaighüttenig az út javult, minélfogva egyesek nagy tételnyit nyertek, úgy hogy az első a vezető főhadnagygal 1^h 30^l-kor, az utolsók pedig 2^h 15^l kor értek meg a gyülekező helyen, maradozó eddig a két említett kivül nem volt.

A havasi kunyhókat alig lehetett megtalálni, csak teteik csúcsai nyultak még ki a hóból, mert egy kis mélyedésben állanak, melyet a szél hóval teljesen betemetett volt.

Valamivel magasabb helyen fából épített istálló erkélyén át egyenesen a padlásra ereszkedtünk le egyenként hókorcsolyástul.

A gyülekező helyre a társaság meglehetősen kifáradva, de még inkább óriási étvágygal érkezett be, miért is mindenki a korcsolyák lecsatolása után háti bőröndjében magával elvitt ételmi szerekkel foglalkozott valamint a különféle pálinkákból nagyokat huzzott. Legjobb kelendősége volt az általam 1 literes készülékben főzött theának, melyhez a vizett olvasztott hó szolgáltatva, úgy, hogy háromszor kellett a főzést ismételni, mert valamennyien fáradtan és megizzadva a

gyülekező helyre beérkezve csakhamar kezdtek fázni és majdnem összevesztek a theaosztás sorrendje megállapításánál.

Ez alatt künt hózivatar kezdődött s a fagyasztó szél csak úgy dühöngött a fenyvesben.

A gyülekező helytől való továbbmenetre a csapat 3 csoportba osztatott be, melyek a következő számerevével bírtak:

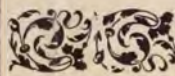
I. csoport: 5 tisztt, 6 altiszt (vezető is);

II. " 5 " 2 "

III. " 3 " 6 " (a fáradtak!)

Egy tiszt, ki már a Semmeringtől való elindulásakor rosszul érezte magát, s a gyülekező helyig kimerült, egy altiszt által kísérve Steinhausba tért vissza s onnan szintén vasuton ment Mürzzuschlagba.

(Folyt. köv.)

EVEZÉS

Az evezős training az 1896. évben.

(Folytatás.)

A bajnoki versenyben a budapesti evezős egyletet Dietzl Gusztáv, az eddigi bajnok, és Bedő Béla, a Nemzeti hajós egylet tagja képviselték. Mindketten tevékenyen készültek a versenyre, annál is inkább, mert a bajnokságon kívül még a második verseny napra kiirt nemzetközi számban is neveztek őket. Bedő igen szép munkát mutatott, s különösen biztos evezése nyújtott reményt arra, hogy régi kipróbált ellenfelei benne méltó küldő társa találjanak.

Különös érdeklődés kísérte Dietzl munkáját, ki ez évben, eltérőleg az eddigi gyakorlattól, csupán scullhajókban trainirozott, s általános volt a vélemény hogy ugy Budapestben, mint Bécsben sikert fog aratni. Míg az előbbi években Dietzl csak rövidebb távolságokat evezett, mint hogy másnemű hajókban való elfoglaltsága folytán nem volt több ideje a scull evezésre, addig ez évben teljes képességét a bajnoki verseny előkészületeibe fektethette, s így hosszabb kirándulásokat tett trainerével Bubearral, kinek szintén elve a hosszú távon való gyakorlás.

S dacára ez előkészületek alaposságának, a versenyen a szegedi Meák könnyen győz, Dietzl nem tudja fáradtságtól végig evezni a pályát, Bedő pedig képtelen a nagy tempót tartani. A verseny vége felé, 200 méterrel a cél előtt, a még két hosszal vezető Dietzl, kit trainere felesleges ütem gyorsítással idejekorán kimerit, kénytelen egy két csapásra pihenni, mialatt a szegedi, ujult erővel biztosan halad a célvonalon át. Mindenki elismerte, hogy Miért nem megvetendő ellenfél, s a szép második hely, melyet 1894-ben Dietzl mögött elért, még élénk emlékezetben volt. De a verseny lefolyása, melyben Dietzl mindvégig vezetett, bizonyítja, hogy classis dolgában Meák Dietzllal, ha az teljesen fit-en indul nem áll egy vonalon, A második verseny napon, bár Meák teljes indisposícióval küzdött, a bécsi Karl Kurz oly fölényrel nyerte versenyét a magyar bajnok ellen, kezdettől fogva könnyen vezetve, hogy Meák Gyula bajnokságát nem tartjuk valami kiváló eseménynek s Dietzl leveretése annak romlására, vissza esésére, de nem Meák javulására vezethető vissza. Dietzlnél, azt hisszük szervezetbeli fogyatkozások, Bedőnél pedig nyugodtság, s kellő erő hiánya voltak okai a leveretésüknek.

Meák Gyula, ki ez idő szerint Magyarország legpassiunatusabb versenyevezőse, s a ki kétségtelenül igen jeles tehetség a scull evezés terén, alkalmas vezető oktatás mellett feltétlenül nagyreményű képviselőjévé válnék a magyar evezésnek. Biztosabb kézmunka, egyenletes víz fogás, s a mi fő, egyenlő magasságban elfogása a víznek, ezekre kell figyelnie. Aki oly nagy mértékben bír álló képességgel, mint Meák, annak főbb hibái leküzdése után első sorban vannak esélyei arra, hogy magát valóban első rangu versenyzővé képezi ki.

(Folyt. köv.)

Az Adriáról.

A trieszti evezős egyletek között, már rég suroldások mutatkoztak, különösen mivel az olasz, egyletek az ottani „Societa della regatta”-ban nem viselkedtek elég előzékenységgel a trieszti német egyletek iránt. — Midőn az 1896-iki versenyben nyolcz kiirt verseny közül öt német egylet által nyertett, egyik pedig a fiumei Quarnero által vitetett el az ellentétek feltékenykedésből nagyobbakká váltak úgy annyira hogy az ősszel a trieszti regatta egyletből a „Eintracht” trieszti torna egylet evezős osztálya a Hausa és Adria evezős kiléptek, elhatározván a trieszti regattákon többé részt nem venni.

Ezen elhatározás hátrányosan fogja befolyásolni a jövő évi trieszti szezont s nagyon sajnós, hogy nemzeti ellentétek melyek az idősebb generációtól oly sokáig féken tartattak, kiszabadultak s oly válságot idézték elő,

Külömben arról beszélnek, hogy két év mulva a nagy Europai bajnoki versenyek a trieszti pályán fognak eldőnteni. Vederemo!

Fiume az 1896-ik szezomban egy versenyben szerepelt Triesztben és skiffistáinak tulsulyát a triesztiiek fölött fényesen bizonyította. A *Nautico Sport Club Quaraero* junior evezőse Halhmayer Frigyes fényes diadalt aratott a második skiff versenyben az Adria volt bajnoka Depangher fölött mely az előző versenyben csak csekély hosszal hagyta a bajnoki nevet Picciolának

A jövő időnyre nagyon is mérlegelik a fiumei evezős körök egy regatta szervezését az itteni vizeken s számítanak, ha sikerül a verseny létesítése a Budapesti és vidéki városok evezőseinek részvételére is. *)

Az ősz itt nagyon kedvezőtlen volt a sok eső és rossz időjárás következtében sportuk embereinkre, — de ha szép nap találkozott még decemberben is evezünk. Az utolsó kimenetelt az 1896-ik évben december 27-én teltük meg.

G.

*) Azt hisszük, hogy ha e tekintetben kellő időben megtörténnek a lépések a magyar evezősök örömmel mennek le a magyar tengerre.

Szerk.

Téli evezés. A január hóban uralkodott enyhe időjárás a Neptunok közül is kicsalt egynehányat a jelenleg elhagyott csónakdjukba. Boronkay január 2-án kezdte meg az evezést, megnyitván ezzel a hivatalos evezős sasion. Kivüle legtöbbet evezett az idén Koos Elemér.

Az ugrás tanítása az iskolában.

Az iskolának nem az a feladata, hogy a fiukat sportférfiakká nevelje, hogy a testgyakorlatokat mint a versenyek anyagát tekintse, hanem hogy az ifjuságban a testi fejlődést fokozza, hogy minden tanulót a lehető erőssé, éppé és ügyessé alakítsa. — A sportok gyakorlatai, maguk a versenyek az iskolai testgyakorlatokban azért foglalhatnak csak helyet, mert az általános testi nevelésben jó eszközökül kínálkoznak. — Ugyde ezzel nem mondjuk azt, hogy az iskolai testgyakorlatok tanításából mind azt ki kell zárni, mi a felnőttek sportjánál szokásos, üdvös. Sőt éppen e soroknak az a célja, hogy az athletikában régi időktől üdvösnek ismert gyakorlati szabályokat értékesítse a fiuk oktatásánál.

E lapok m. évi december elsején megjelent számában Sztankovits Szilárd a M. A. C. titkára a távolugrásnak legujabb gyakorlását, tanításának előttem sokban új módját ismertette. — Nem szégyenlem bevallani, hogy tornatanár létemre sokat tanultam e czikből és most meg azt szeretném, — mi persze elég szerénytelenség — hogy tőlem is tanulhatna más. — Hisz még azt is el kell ismernem, hogy mi a tornatanár képesítésnél, nem hogy az okszerű ugrást, de még a futást, az indulást sem tanultuk. Lehet, hogy most már másképp megy ott fenn minden. Nem gáncoskodásért mondtam ezt sem, csak azért, hogy lássa be mindenki hogy a tornázásnak athletikai, vagyis szabadtéri, természetes mozgásu gyakorlataiban mint a járás, futás, ugrás, dobás, emelésben a legtöbbet tanulhatunk az ezekben legkitűnőbb angoloktól.

Rátérve most már azon szabályokra, melyek szerint az ugrás eredményesebben volna tanítható az iskolában a következőket bátorodom indítványozni:

1. Az iskolából az ugró deszka úgy a távol mint a magas ugrásnál küszöböllessék ki. E lapokban e tárgy már évek óta eléggé meg volt vitatva, ezért csak a deszkával való ugrások veszélyességét említem. — A deszka elhagyásával az alsó osztályokban meg kell az elugrási távolságot jelölni krétával, hogy hozzá szokjanak a fiuk a kellő távolságról elugrani. — Az elugrás helye a cserhéjas teremben előre igazíttassék el. Mi nem nagy munkába kerül, mert úgy is az a baja e fajta termeinknek, hogy igen vékony a rugalmas cserréteg.

A deszkapadozaton egy krétavonallal jelöljük az elugrási helyet; az alsóbb osztályban meg lehet rajzolni a deszka formáját is.

2. Az ugrás tanításánál hagyjuk el főleg a felső

osztályokban a legalacsonyabb fokról való kezdést. Lehetőleg ugorják mindenki egy órán a magas ugrásban 6—8-at, a távolugrásban 4—6-ot. — Ezt úgy vezessük be, hogy minden ugró csak ott kezdje az ugrást, hol már kétséges az ugrása. — Jól jegyzi meg *Szankovits* hogy ki egymásután 10—12-öt ugrik, az hamar letörik, vagy merev lábat kap. — A fiuk az ily vezetés mellett nagyobb kedvvel ugranak, mert haladásuk gyorsabb, és mert magukkal is folyton versenyeznek. — Az egész osztály ugrása, ha végig fokozatos csoportban ugranak, elvégezhető igen rövid idő alatt.

3. *A neki szaladásban a tornászoknál szokásos aprózott lépések helyett követeljük a tanulóktól is a teljes erejű gyorsított rohamot, mely az elugrásnál a leggyorsabb.* — A régi rossz neki futásnak az volt a magyarázata, hogy az ugrót mindig arra oktatták, hogy az aprózott lépéssel könnyebben talál jobb lábával a deszkára. — Az elugró helyről való biztos ugrásra sokkal jobban beleszokik a tanuló, ha arra tanítjuk hogy lépésével kimért, állandóan egyforma távolból induljon az ugráshoz. — Ezt a módot meg kell kívánni az alsó osztályban is, mert csak így tudnak határozottan ugrani deszka nélkül és jel nélkül.

4. *Az ugrások mérését, az ugrások elbírálását illetőleg már az iskolában tartsuk be az angol szabályokat.* Ezen pontos szabályok alul az alsóbb osztályokban tehet a tornatanár kivételt, de a felsőbb osztályokban már egészen ezekhez tartsuk magunkat. — A javításban annyit engedhetünk meg, hogy a hibás neki szaladást ne vegyünk mindig ugrásnak.

5. *A magas ugrásnál az alsó osztályokban törekedjünk a szabályos tornász-ugrás betanítására, az egyenes ugrásra, homorításra, szép leugrásra, de a felsőbb osztályokban már engedjük a fiukat egyéni szokásaik szerint minél nagyobb ugrani.* — Annyival is inkább tehetjük ezt mert épen nem bizonyos, hogy az eddig szokásos módon lehetne a legmagasabbat ugrani, sőt én még csaknem mindig azt tapasztaltam, hogy a szabálytalan ugrók ugorták a legnagyobbat.

6. *Az ugrást mint egyik legedzőbb gyakorlatot vegyük elő az osztályokban minden második órán.* — Ezt a szabályt azért szeretném, ha kollegáim figyelembe vennék, mert szerintem csak is így érhetünk valamilyen eredményt el, az ugrásban. De az általam indítványozott, ugrás szerinti csapatokba osztott osztályban az ugrás 15—20 perc alatt véget ér, és a fiuknak mint élénk verseny igen mulatságos.

Mindezen szabályok bővíthetők volnának még, de ennyit is elégségesnek vélek arról nézve, hogy a tanulók ugrási eredménye megközelítse az athletákat, amint meg is közelíti az angol iskoláké és nálunk is azon iskoláké, hol e módszer szerint tanítanak.

Enyedi.

A lábszánózás tanulása.

Bély Mihály a budai torna egylet művezetője a lábszánózásnak nálunk a lelelkesebb terjesztője a *Turisták* Lapjában egy nagyobb tanulmányt irt e szép sportról. E munkából közöljük az alábbi részt, mely főleg a tanulással foglalkozik.

A lábszánózás elsajátítása nem nagy virtus.

Első gyakorlatul vegyük, a hóval gazdagon borított szabad, sík területen az előre való járást. A lábak egymás mellé, párhuzamba helyeztetnek. Ilyen lábtartás mellett, mérsékelt térdhajlítással, úgy indítjuk egyik szánunkat, hogy a másik szánra helyezve testünk súlyát amazt a lábhegyszíjjal, illetőleg lábunkkal röviden toljuk előre. Így fölváltva helyezük a test súlyát hol a jobb, hol a bal lábára, s mindig a másik láb — sarokrész emelintésével — tolja előre a szánt. Az illetén haladás, a csoszogáshoz hasonló. Eleintén rövid s csak lassan — lassan, de folyton ütemesen — nyújtjuk lépteinket. Így térünk át, a szaladásra. Szabály, hogy járás vagy futás közben, a lábszánt a hóról emelni nem szabad! Ha eleintén a hóba bokán felül is süppednénk, ennek okát részben a hó esetleges laza minőségében, vagy inkább a test súlyának helytelen egyensúlyozásában kell keresnünk. A helyes előre haladásnál, a lábszán párhuzamos nyomot hagy maga után. A mint a lábtartás a párhuzamostól eltér, oldaldülés a következménye. A karokkal sokat ne hadonázzunk.

Második gyakorlatul, a térdemelésszerű járást ajánlom, a lábat, illetőleg a térdet emeljük és talpainkat laposan tegyük a hóra; ezt előbb helyben, azután hátrafelé haladva, gyakoroljuk.

Harmadik gyakorlat: az oldaljárás után lépésekkel (balra, jobbra). Azután a helyben ugrás gyakorlandó.

Férfiaknak a terpeszjárás elsajátítását is ajánlom; és pedig előbb a síkon. Ez abból áll, hogy talpainkat **V** betű alakjában rakjuk előre és fölváltva úgy, hogy a lábszán hegye kifelé legyen fordítva úgy azonban, hogy a hátsó részek egymásra ne kerüljenek.

Külön gyakorlandó a síkon a borulás és a fölállás.

Ezen előgyakorlatok, melyeket egy-két délután elsajátíthatunk annyira, hogy a csekélyebb lejtőkkel is megpróbálkozhatunk, szorgosan gyakorlandók.

A lejtmenet. Ez a nagy élvezet. A lejtő tetejéről való indulás előtt, figyeljük meg s alaposan tekintjük végig szánpályánkat. Egyáltalán mindig 20—30 m.-nyire előre, figyeljük meg útirányunkat, nehogy kellemetlen meglepetésekkel (szikla, fatörzs, árok, hegyszakadék) találkozunk. Ha magas és üllepedett a hó, akkor nincs baj ez a jó! Ha fagyos a hegy oldala, turista — ne menj oda. Mert lábszánon a jég hátán, veszélyes oldal-esésnek vagyunk kitéve. A lejtő vagy hegy tetejéről az elindulás úgy történik, hogy 2—3 lépést csoszogva tesszünk előre s miután a lejtésnek neki indultunk, azon pillanatban egyik lábunkat kissé előre tolvá, térdben hajlított lábakkal, lépő állásban haladunk, iramodunk lefelé. Ilyenkor csupán a felső test egyensúlyozására kell figyelniünk. Ezen lejtmenet gyakorlására, igen alkalmasak Budapesten: a közeli Naphegy, Kis Svábhegy és a Gellérthegy északi (krisztinavárosi) oldalán levő — általunk kis és nagy norvégnek nevezett — lejtők. A lejtmenetnél is fontos, a talpak párhuzamos tartása. A lábszán-orrok ne találkozzanak! A lejtő aljára megérkezve, forduljunk meg és ismét föl a tetőre. Ezt gyakoroljuk előbb mérsékelt s azután meredekebb lejtőkön. Igen jó gyakorlat és szükséges is, a gyors megfordulás. Ez abból áll, hogy pl. a jobb szánunk elejét,

a lábvetés mozdulatával jó magasra előre vetjük és a láofejtet rögtön kifelé fordítva, egyirányú $\frac{1}{2}$ fordulatot végzünk és a talpunkra állunk, ugyane pillanatban a másik lábat egyirányú fordulattal, a jobb láb mellé emeljük. A megfordulás ezen módját, sikon kell megtanulni. Ez sem nehéz, csak gyors mozdulatot kíván.

A mérsékelt lejtőn való fölfelé haladás: a rendes csoszogó haladás szerint történik. A visszasiklástól óvakodjunk. Azért, ha a lejtőn egyenes irányban nem haladhatunk, akkor csak vonalban járjunk. Ha merész az emelkedés, akkor terpeszjárással vagy rézsút oldaljárással juthatunk a hegytetőre. Igen ajánlatos: meredek hegymenetnél, a lábszán-talpakra nemez- vagy bőrdarabokat vagy legalább is szíjat kötni, hogy így a visszasiklást elhárítsuk.

A már jártas turista, ha lejtmenetnél hátra billeg, úgy segít magán, hogy leül lábszánjai hátsó részére s gúzshelyzetben folytatja útját. Gyakran sikerül ezen gúzshelyzetből fölemelkedni, talpra állani s így azután bátran tovább iramodni.

Szükséges és fontos gyakorlat a jobbra és balra kanyarodás elsajátítása is. Ez abból áll, hogy a mint a lejtőn kanyarodni szándékozunk — p. jobbra, ekkor a bál lábat előre toljuk és lábszánjaink hegyeit mérsékelt jobbra döléssel, (mint a korcsolyázásnál a merész ívezésnél, jobbra irányítjuk); ez által irányt változtatunk. A merész és hirtelen kanyarodás oly esetekben végzendő, mikor szikla, fatörzs vagy még egyéb akadály előtt kell hirtelen kitérnünk: vagy midőn egy hegyszakadék elé jutunk, a lendületet hirtelen düléssel fekezzük. A hirtelen kanyarodás lényege abban áll, hogy pl. a jobbra kanyarodásnál a bal lábat, a hó felszámén hirtelen előre és a jobb lábtól távol, határozottan jobbra toljuk, mint a lovas a körben lovaglásnál. A jobb lábat egyidejűleg térdben erősen meghajlítjuk és erős derékfordítással hirtelen jobbra irányítjuk utunkat. A hirtelen kanyarodás, a megállás egyik módja. A turista gyakran jó hasznát veheti. Azért szorgosan gyakorlandó. Mérsékelt, (tehát nem mély) árkot, rézsút kell vennünk. Ilyenkor a száguldó lábszánok mozdulataihoz alkalmazkodva kell testünket egyensúlyozni.

A mély árokba, melynek magas az oldala, rézsút ereszkedünk be. Fölfelé pedig (a tulsó oldalára) oldaljárással, rézsút irányában juthatunk. Ha meredek az árok partja, akkor oldalt után lépéssel kell óvatosan fölfelé haladnunk; a felső részére megérkezve, a partra kúszunk, ott a hóba vetjük magunkat, testünk szélességi tengelye körül a partra gurulunk s azután a függőlegesbe emelkedünk.

Az ugrás lábszánnal szép gyakorlat. Merész turistának ezt is jó tudni. Az ugrás alatt itt a mély, illetőleg távolugrást kell érteni. A magas akadályon az átugrás ki van zárva. Első gyakorlatul, egy igen sekély árokba való ereszkedést követő emelkedést használjunk fel elugrásnak, melyet a helyes leugrásnak illetőleg tovább haladásnak kell követni. Azután 60—80 cm. magasságú mesterséges emelkedést készítünk (hóból), s erről minél távolabbra ugrani legyen célunk. Az ugrás lejtmenetből végzendő, páros lábbal való elugrással úgy, hogy a lábszán hegyeit idejekorán fölfelé emelintjük, hogy talpra érkezhessünk a továbbhaladáshoz. A híres norvég lábszánosok, az ugrás repülési mozzanata alatt: kabátjukat levetik, sípkájukat feldobják és ismét megfogják. Ez azonban maradjon csak a norvégek mulatsága.

A turistának, a fent leírt gyakorlatok elsajátításához

2—3 hét elegendő; ezen ismeretekkel és gyakorlattal, szerényebb hegyi kirándulásokat is megkísérelhet. Az ilyen kirándulások turista- és lábszános szempontból, a pazar élvezetek közé tartoznak.

Bély Mihály.

ATHLETIKA.

A M. A C. bálja.

Budapest, febr. 1.

Az athléta-bál volt a mai farsangi éj nagy eseménye. Ez a fényes mulatság, melyet az arisztokrácia legelőkelőbb tagjai, a közélet kiváló szereplői keresnek fel minden évben, a maga nemében páratlan példás rendezésével elragad minden résztvevőt, mindig kedves emlékül szolgál a báli szezon végén. Huszonkettedik bálja volt a mai az athléta-áknak s ez újból meggyőzött arról, hogy az elite bálók legszebbike az athléta-bál. Egyedül az „athléta-ák” képesek a főváros előkelő bálozóinak kegyét teljes mértékben megnyerni, de ehhez „athléta-erő kell is.” A vígadó termei — melyekben a bál lefolyt — jó régen nem láttak annyi fényt és pompát, mint ezen az estén.

Már 9 óra tájban sűrű kocsisor torlódott össze a vígadó előtt s egymásután szálltak ki a kocsikból a szebbnél-szebb hölgyek, gyönyörű toilettjeikkel bámulatba ejtve a nagy tömeget, mely a bejáratnál összecverődött. Tíz órakor szorongásig megteltek a vígadó termei: a parketten és a karzatokon együtt volt az előkelő bálozó világ jóformán teljes számban.

A bál képe tündéri szép volt és végignézte a fényben uszó termeket tulzsufolásig megtöltő nyüzsgő ember tömegen — mintha egy meseország ragyogó képe elevenedett volna fel. Mennyi bájos, sugárzó arc, mennyi villogó szemű szépség! A háziasszony tisztét gróf Karácsonyi Jenőné látta el nagy szeretetreméltósággal. A rendezőség gyönyörű virágcsokorral lepte meg. A grófnő nehéz világos zöldszínű selyemből készült ruhában jelent meg gazdag gyémánt díszítésben, nyakán mogoró nagyságu gyémántokból fűzött nyakék volt. A lady patronesz körül a virágokkal feldíszített emelvényen összegyűltek: Perczel Dezső belügyminiszter, neje és leánya, gróf Karácsonyi Jenő, gróf Széchenyi Aladár és neje, gróf Széchenyi Sándor, gróf Bánffy Györgyné, gróf Andrássy Aladár, gróf Esterházy Mihály, gróf Csekonics József, Gyula és Iván, dr. Müller Kálmán miniszteri tanácsos, Thanhoffer Lajos egyetemi tanár, Rohonczy György térparancsnok, Rohonczy Gida, Dóry Dénes főrendiházy tag, dr. Ajthay K. Sándor orvoskari dékán, dr. Hajnik Imre, Szeidl Ambrus, Kádár István, Huszár Kálmán, dr. Kétyl Károly miniszteri tanácsosok, dr. Fenyvessy Ferencz, Lázár Menyhért, Ráth Péter, Kubik Béla, Vermes Béla, dr. Major Ferencz, Molnár Antal országgyűlési képviselő.

A megjelent szép hölgyek egész udvart képezték a bálszínház emelvény körül. A hölgyek fényesebbnél-fényesebb toilettékben voltak, melyek szemkápráztató látványt nyújtottak. A tánc folyt jókedvvel, szakadatlanul hajnali szürkületig.

A táncrend ezuttal is becses emlékül fog szolgálni. A kedves kis emlék Fábri műve: az athléta-klub monogrammjain függő kék plüss paizs, ezen egy diskusdobó athléta domborműve.

Az athléta-ák ma esti pompás báljára mindig örömmel fognak visszaemlékezni az abban résztvevő hölgyek és urak.

Föv. Lap.

VIVÁS

Amateur vivóverseny Firenzében. Olasz országban nagy érdekű vivó verseny lesz, melyen csak amatőrök vehetnek részt. A vivó verseny színhelye Firenze. A verseny valószínűleg márczius végén fog lefolyni. A

rendezőség élén Boldi Pietro áll mint titkai, a ki mert Olaszország legjobb amateur vivája ismeretes, két évvel ezelőtt megnyerte Prágában az első díjat. A nápolyi herceg a védnök a vivómérkőzésnek mely minden bizonytalanságot huzni a művelt világ legkiválóbb vivóit.

KORCSOLYÁZÁS

Az elmaradt jégünnepély. A február 14-ére tervezett jégünnepély rendező-bizottsága Rohonczy Gedeon elnöklete alatt tartott ülésén elhatározta, hogy a tervezett jégünnepélyt az idén nem tartja meg. Eme elhatározásra a bizottságot a már-már ugy is előrehaladott téli idény és a meteorologiai intézet által kilátásba helyezett tartós enyhe időjárás bírta.

A tordai korcsolya egyesület m. hó 17-én tartotta meg közgyűlését, a mely alkalommal megválasztották: elnöké dr. Betegh Miklós, alelnöké Nagy Balázs, pénztárnokká Boér Dénes, jegyzővé Péter Antal és gazdává Jakab Elek. Választmányi tagok lettek: dr. Damokos Antalné, Imecs Erzsébet, dr. Pap Domokosné, Sipos Béláné, Veres Ferenczné. Barla Erzsébet, dr. Betegh Jenő, Kósa Sándor, dr. Pap Domokos, Retezár Gerő, Sándor Ákos, Scharl Vilmos, Timbus Albert, Varga Dénes, Velits Ödön.

KERÉKPÁROZÁS

Velocipéd világrekordok.

1. Versenypályán. (vezetőkkel.)

Angol mérföld	Idő
1/4 repülő starttal	20 ² / ₅ mp
1/4 álló starttal	28— mp
1/2 repülő starttal	47— mp
1/2 álló starttal	54 ² / ₅ mp
3/4 repülő starttal	1 p 15 ² / ₅ mp
3/4 álló starttal	1 p 21 ¹ / ₅ mp
1 repülő starttal	1 p 39 ¹ / ₅ mp
1 álló starttal	1 p 48— mp
2 —	3 p 42 ⁴ / ₅ mp
3 —	5 p 33— mp
4 —	7 p 24 ² / ₅ mp
5 —	9 p 16 ³ / ₅ mp
10 —	18 p 41 ² / ₄ mp
20 —	37 p 53 ⁴ / ₅ mp
25 —	47 p 41— mp
30 —	57 p 32— mp
40 —	1 ó 21 p 33— mp
50 —	1 ó 42 p 42 ¹ / ₅ mp
100 —	3 ó 37 p 57 ² / ₅ mp
200 —	7 ó 59 p 7 ³ / ₅ mp
300 —	12 ó 40 p 8— mp
400 —	17 ó 24 p 23 ³ / ₅ mp
500 —	22 ó 17 p 26— mp

2. Versenypályán (vezetőkkel.)

Kilométer	Idő
1/3 repülő starttal	20— mp
1/3 álló starttal	26 ³ / ₅ mp
1/2 repülő starttal	30 ¹ / ₅ mp
1/2 álló starttal	37— mp
1 repülő starttal	1 p 13 ³ / ₅ mp
1 álló starttal	1 p 10— mp
2 —	2 p 24 ³ / ₅ mp
3 —	3 p 35 ¹ / ₅ mp

4 —	4 p 48 ¹ / ₅ mp
5 —	5 p 44 ¹ / ₅ mp
10 —	11 p 32 ¹ / ₅ mp
20 —	24 p 39 ⁴ / ₅ mp
25 —	31 p 13 ³ / ₅ mp
30 —	37 p 30 ¹ / ₅ mp
40 —	50 p 10 ³ / ₅ mp
50 —	59 p 39 ² / ₅ mp
100 —	2 ó 10 p 31 ¹ / ₅ mp
200 —	4 ó 53 p 11 ⁴ / ₅ mp
300 —	7 ó 34 p 19— mp
400 —	10 ó 18 p 40 ³ / ₅ mp
500 —	13 ó 8 p 32 ² / ₅ mp
600 —	16 ó 3 p 41 ¹ / ₅ mp
700 —	19 ó 9 p 42 ⁴ / ₅ mp
800 —	22 ó 8 p 41 ³ / ₅ mp
900 —	36 ó 48 p 48— mp
1000 —	49 ó 30 p 56— mp

3. Versenypályán. Időrekordok (vezetőkkel.)

Órák	Távolság
1	50 kilométer 420 méter
2	92 kilométer 530 méter
3	133 kilométer 811 méter
4	172 kilométer 303 méter
5	211 kilométer 351 méter
6	249 kilométer 257 méter
12	463 kilométer 700 méter
18	661 kilométer 620 méter
24	859 kilométer 120 méter
36	882 kilométer 510 méter

4. Rekordok (vezetők). Vers. pályán.

Távolság	Idő
1/4 mérföld repülő starttal	25— mp
1/4 mérföld álló starttal	28 ¹ / ₅ mp
1/2 mérföld repülő starttal	53 ⁴ / ₅ mp
1/2 mérföld álló starttal	1 p 32 ² / ₅ mp
3/4 mérföld repülő starttal	1 p 32 ² / ₅ mp
1 mérföld repülő starttal	1 p 59 ¹ / ₅ mp
1 mérföld álló starttal	2 p 9 ³ / ₅ mp
1/3 kilométer repülő starttal	21 ⁴ / ₅ mp
1/2 kilométer repülő starttal	34 ³ / ₅ mp
1 kilométer repülő starttal	1 p 15 ⁴ / ₅ mp
1 kilométer álló starttal	1 p 16 ³ / ₅ mp
10 kilométer	15 p — ¹ / ₅ mp
100 kilométer	3 ó 4 p 7 ¹ / ₅ mp
38 kilométer 220 méter	1 óra
516 kilométer 900 méter	24 óra

5. Országuti eredmények.

Távolság	Idő
50 kilométer	1 ó 9 p 31 ¹ / ₅ mp
100 kilométer	3 ó 29 p 58 ⁴ / ₅ mp
500 kilométer	18 ó 45 p — mp
1000 kilométer	58 ó 35 p 3— mp
50 mérföld	1 ó 55 p 55— mp
100 mérföld	4 ó 21 p 45— mp
1000 mérföld	105 ó 19 p — mp
349 kilométer 985 méter	12 órák
638 kilométer 900 méter	24 órák

Különfélék.

A Magyar Turista Egyesület budapesti osztálya f. évi február hó 9-én (kedden) délután 5¹/₂ órakor a Magyar Tudományos Akadémia I. emeleti üléstermében tartja ötödik évi rendes közgyűlését. A közgyűlést a „Nemzeti Szálló” földszinti fehér termében esti 8 órakor

társasvacsora követi. Úgy a közgyűlésen, mint a társas-vacsorán hölgyek is résztvesznek; tagok által bevezetett vendégeket szívesen látunk.

Az 51. francia gyalogezred nem régiben egy 100 méteres sikversenyt rendezett a legénység számára. A díj a verseny katona jellegének megfelelőleg egy kimaradási engedély volt. Ezen versenynek azonban a legnagyobb érdekességet az kölcsönzi, hogy Jacquelin, a híres bicyclista, lett a győztes úgy az elő-, mint a mint a döntő futamban. — Jacquelin természetesen azonnal Párisba utazott, hogy a Morin és Bourillon közti matchnél jelen lehessen.

A tordai lawn-tennis társaság által rendezett tánc-estély m. hó 20-án a „Központi Szároda“ nagy termében megtartattatott. Az estélyen a közönség nem nagy számmal jelent meg, de a kik ott voltak, azok szinte reggelig kitűnően mulattak.

Halálozás. Ismét egy munkatársunkat ragadta el a halál a nehéz pályáról. Egy fiatal tornatanár 27. éves korában távozik körünkől. A gyászbeszéd alkalmával a következő gyászjelentést kaptuk: A verseczi tornaegyesület szomorodott szívvel tudatja, hogy buzgó tagja és művezetője, *Stüiber Antal*, községi népiskolai tanító és főreáliskolai tornatanár január hó 17-én fél 8 órakor rövid súlyos betegség után életének 27. évében meghalt. Az elhunyt hült tetemei január hó 18-án d. e. 9 órakor lesznek a róm. kath. egyház szertartásai szerint elhantolva.

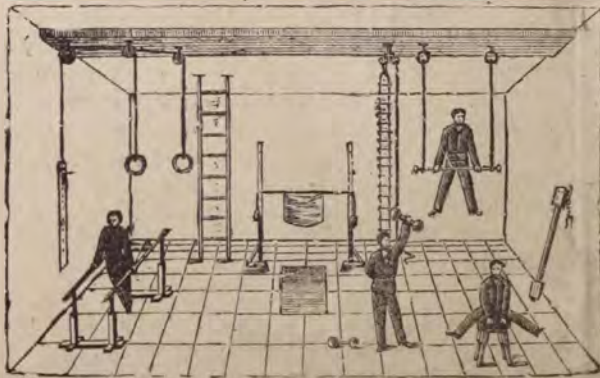
Irodalom. A dr. Korcsmáros Kálmán által szerkesztett Magyar Kerékpáros címéhez vette még az Athletikai Sportot és szerkesztő társul dr. Füzesséry Árpádot a jeles sport író. A lap átalakulásakor fő programjával az atletikai egyesületek szövetségének megalkotását tűzi ki.

Szerkesztői üzenetek.

L. M. Bpest. Lapunk már évek óta rendszeren 1-én és 15-én jelenik ugyan meg, de ez nem határozott idő, mert a lap honalokán is azt olvashatja hogy „megjelenik havonként kétszer.“ Tárgyi és nyomdai okok folytán lapunk 4-5 nappal később is megjelen az ön által jelölt időnél, de ezen belül mindenkor pontosan. Szíves elnézését kérjük, ha vagy egy lap a postán elveszett. szívesen utána küldjük. — **Több előfizetőnek.** A kiadóhivatalból a pontos címre minden szám a leg gondosabban elküldetik. Bármely elveszett számot mindenkor szívesen újra megküldünk.

Az 1896. évi ezredéves kiállításán haladásért elismerő oklevéllel kitüntetett

Gráner Pál első budapesti tornaszervező.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó áron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja. 3-12.

Budapest, VI. ker., Angyalföld. Hunyady-út 77. szám.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.
BUDAPEST.

Miloszavlyevics és Landthaler
műszerészek

Budapest, Hársfa-utca 35.

Hunnia kerékpár gyártók.

8-24

Mindennemű

varrógépek, kerékpárok

javítása és

MECHANIKAI MUNKÁK

elfogadtatnak és a legutányosabban eszközöltetnek.

Legnagyobb újdonság 1897-re

Contineutal-Pneumatic-
autislipping

11 bordával.

Ezen pneumatic a gép kicsuszását teljesen kizárja.

Magyar ruggyantaárugyár

3-24 részvénytársaság, Budapest.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

*Megjelen havonként
kétszer.*

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 16. sz.
I. emelet 5 a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Főv. Magyar Vivő-Egylet,
Érsekujv. Vivő- s Torna-Egyes.,
Első Vivő-Club,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivő-Egyes.

Kolozsvári Athletikai Club,
Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivő-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivő- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivő-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,

Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,
Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyeyi Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivő-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Szekely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A magyar Tornaszövetség.

Nem régiben a Tornaszövetség vezérférfiainak annak újabb idő óta elnöke Dr. Berzeviczy Albert, a kinek kiváló érzéke és buzgalma a testnevelés terén már eddig is számára hervadhatlan babérokat szerzett, összegyűjtötte egy közös értekezletre, melynek célja leendett megbeszélni azon módozatokat, melyek mellett a Tornaszövetség nagyobb virágzásra volna emelhető; mert eddigi működése nem sok eredményt mutathat fel.

Miután a Tornaszövetség képviseli csaknem az egész ország felnötteinek tornászátát, miután hivatása a testgyakorlást hazánk felnöttei közt terjeszteni, bizonyára közlel érdeklő az a testnevelés minden barátját s illő e tárgyhöz szólni.

A tanulóifjuság testnevelése Magyarországon egy idő óta épen fent említett Dr. Berzeviczy Albert kezdeményezésére nagy fejlődésnek indult különösen a kerületi s országos tornaversenyek rendezése folytán s itt tényleg igen szép eredményeket értünk el.

De kérdjük, vajjon elég van-e téve evvel, nem szükséges e vagy nem szükségesebb-e, hogy a felnőtt ifjú s a férfi tornázzék, hogy teste folytonos egészségben maradjon, különösen a városi lakosságé.

Ezen felfogásból kiindulva alakult hazánkban a 70-es 80-as években számos tornaegylet s alakult 1885-ben a tornaszövetség a német Turnerbund mintájára, hogy a torna egyletek alakulását ország szerte előmozdítsa s azokat közös tevékenységre bírja.

De ha visszatekintünk tornaegyleteink és a tornaszövetség fejlődésére nem előhaladást, de a fővárosi egyleteket kivéve, visszaesést tapasztalunk; igen sok vidéki egylet megszűnt vagy csak hogy épen tengődik s az újabb alakultak nem pótolják az így támadt hiányt, s a tornaszövetség minden buzgalma kárba vész, a tornászok iránt ország szerte nyilvánuló közöny miatt.

Ezen közönytől tett tanuságot a múlt évben rendezett ezredévi tornaszövetségi ünnepély, melylyel nemzetünk nagy kudarcot vallott. —

A tornaszövetség igazgatósága az ezredévi országos tornaünnepély érdekében 2 évig költséget s fáradságot nem kimélve működött, s mindent elkövetett, hogy azt fényessé tegye, nagy kedvezményeket eszközölt ki a felránduló vidékieknek, ingyen elszállást biztosított nekik, s a versenyek részére szép díjakat s kitüntetésekert szerzett. S a sok munkának reklámnak s költségnek mi lett a vége, hogy az ünnepélyen részt vett 60 vidéki s 240 fővárosi, tehát összesen 300 tornász. Kiváló tornász képzettséget csak néhány egylet tudott felmutatni (minek legbizonyosabb jele, hogy egy egylet vitte el mind a 3 egyleti díjat). És néző közönség? Alig volt egy néhány ember a fővárosi 600,000-ból és a vidékiekből együtt véve.

Ha szembe állítjuk ez adatokkal egy németországi tornaszövetségi ünnepélyt hol 20—30.000 tornász vesz részt és a néző közönség az egész országból össze seregelve százezerekre megy mily következtetésre kell jutnunk?

Hogy vagy nemzetünkben nincs meg az érzék a tornázás iránt vagy nincs meg az a vezetőség a szervező hatalom; az állam nem károlja fel, nem kíséri szemmel a felnőttek tornatanítását.

Ha tekintetbe vesszük az ifjúsági tornaszat terén beállott nagy eredményeket, utóbbira kell következtetnünk.

Épen az ezredévi ifjúsági tornaverseny tett fényes tanubizonyosságot arról, hogy a magyarban meg van az érzék a tornázás és az azzal kapcsolatos játék s athletika iránt, csak kellő vezetés kell hozzá.

A ki látta a 4—5.000 magyar tornász ifjú együttes munkáját, nagy tornász ügyességét az bizonyára lehetetlennek fogja tartani, hogy e tornaerő legnagyobb részt elvész a nemzet számára.

S mért vész el, mert nincs mód s alkalom, hogy ez ifjak a tornaszatot és játékaikat folytathassák.

A mi társadalmunk erre még fejletlen és hiába igyekezik a tornaszövetség vezérférfiai oly modozatokat feltalálni, mellyel a társadalmat felrázzák, az meddő törekvés. — Nálunk a társadalom mit sem tesz, mindent az államnak kell tenni.

Az államnak nem szabad az iskolából kilépő tornász ifjút a szélnek eresztetni, hogy az aztán a testgyakorlást elhanyagolva hiú léha multságokban töltse örömét, kávéházakban korcsmákban s egyébütt lerontva azt az erőt s épiséget mit testének az ifjúsági tornaszat kölcsönzött.

Módot kell nyújtani a felnőtt ifjunak, hogy tornázhassék ingyen vagy igen csekély díj mellett, kellő tanerő vezetése mellett, tornateremben s minél többet szabad téren az ég alatt.

S erre nézve a megfelelő mód az lenne ha az állam azon vidéki városokban, hol még nincs tornaegylet az ottan az ifjúságot vezető tornatanárnak 2—300 frtnyi segélyt megszavazna az esetre, ha a felnőttek oktatását szervezve, tornaegyletet alakítana s tartana fenn.

Abban a tornateremben s játszótéren hol az iskola ifjúság tornázik lehetne a felnőtteknek a tornázást s athletikát ingyen vagy kis fizetés mellett tanítani. Így minden együtt volna: tornatanár, helyiség, eszközök, tornaszolga, fűtés világitás, mind ez az állam nagyobb terhelhetése nélkül.

Ezt így néhány városban meg lehetne kísérelni s ha kellő siker éretnék el kevés áldozat mellett lassan s fokozatosan mind több s több helyütt lehetne alkalmazni.

Nagyobb városokban idővel aztán a város

s megye támogatásával játszó térrel kapcsolatos tornacsarnokok is volnának felállíthatók, melyek úgy az iskola ifjúság, mind a felnőttek tornaszatára szolgálnának.

Ilyen módon, de csak is ilyen módon az állam szervező, alkotó működése mellett véljük mi a Tornaszövetség és a magyar tornaszat felvirágzását, nem pedig társadalmi uton mint azt a Tornaszövetség vezér férfiai tervezik.

De igen kérjük az illetékes köröket, hogy itt előadott véleményünknek szenteljenek némi figyelmet, s akár így vagy más módon károlják fel a felnőttek tornaszatát s az avval kapcsolatos játékokat, mert társadalmunknak egészséges testű és erkölcsű férfiakra már is nagy szüksége van.

Egy magyar tornász.

Az evezős training az 1896. évben.

(Vége.)

A millenárius regattán a vidéki evezős egyletek legjobbika, a „Maros” aradi evezős egylet, ez a par excellence sportclub második budapesti szereplését fényes sikerrel végezte. Már 1894-ben, az első szövetségi regattán szép szerepet játszott volna csapatja, ha a hajó orráról a hajótesten át kötött vastag zsinór nem tartja fel a hajó menetét. Azóta a csapat szépen haladt, néhány előnyös változtatáson ment keresztül, s a nyári versenyen mint kész crew állt az indító elé, melyre büszke lehetett volna bármely fővárosi egylet.

Egyöntetű munka, sportkedvvel, ambícióval párosult fegyelem jellemzi az aradi csapatot. Evezésük ugyan kissé rövid; a csapások egyöntetűsége kedveért nagyon markirozott, s nincs még benne az az elvetség, amit a bécsiiek tudnak olyan jól csapataikba oltani.

Az aradiak nagy fölényvel győztek a Magyar testgyakorlóknak jól összevezett, sokat gyakorolt juniorjai ellen, — akik bizonyára már a közeli időben el fogják vinni buzgalmuk és törekvéseik jutalmát — s győztek az államdíj-győztes Nemzeti csapat ellen, a melynek veresége újból bizonyíték arra, mily kevés állóképesség volt az idej junior versenyzőkben.

Az aradi egylet ellenfél nélkül vitte el a második osztályú négyes díját, melyre pedig a Neptun nevezett csapatot. Szinte érthetetlen, hogy a fehéreknek nem volt e versenyen csapatjuk, holott négy junior, s nyolcz senior volt trainingben. Azt csak nem tétélezhetjük fel a Neptunról, mely egész működésén keresztül mindig a szigorú training elveit vallotta, hogy talán „kapásra” kívánt volna a II. oszt. négyesben versenyezni.

A magyarázatot Neptunnak e versenytől való távolmaradására az I. o. négyes legénységének összeállítására adja meg. Egy héttel a regatta előtt szédszedve a két senior csapatot, azokat Bubear összecserelerte, s ezzel elérte azt, hogy nem volt egy jó senior crew-j sem.

Pedig érdekes lett volna az aradi seniorok viselkedését látni egy jó fővárosi senior csapattal szemben. Reméljük, hogy az 1897 évi regattán lesz erre alkalom, akár a főversenyekben is.

Összevetve a traininget az eredménnyel constálthatjuk, hogy a budapestiek határozottan hanyatlottak. vagyis inkább szünetelt a képességük — hogy visszaterjünk a mottóra: a kiállítás miatt — másrészt azon-

ban egyfelől a szegedi és aradi diadalok, másfelől a bécsi négyes győzelem bő alapot nyújt arra a következtetésre, hogy nem a drágán megfizetett angol trainer a sikernek titka és feltétele, hanem a czéltudatos munka, az együttevés, az ügyszeretet. A mely versenyző az a tudattal áll a starthoz, hogy a traininget betartotta, hogy az ügyet, melyért síkra száll, nem személyes hiúságból, hanem nemes, önzetlen sportszeretettől indítatva vallja magáénak, az, ha diadalt arat, nem lesz kénytelen sikerét külső körülményeknek, mások támogatásának tulajdonítani, — ha pedig a nemes küdelemben legyőzzék, csak új reménnyel, újult erővel fog törekedni a pálmá kivívására, melyet kintartással elébb-utóbb el fog érhetni.

A Magyar Athletikai Club esónakdája.

Fényesen sikerült pikniket rendezett f. hó 9-én a M. A. C. esónakdája a vidagó termeiben. E mulatság mintegy koronáját képezte az október, november és decemberben az athleta casinóban tartott családi estélyeknek. A nagy és előkelő társaság, mely a pikniken részt vett, bizonyosságot tett arról, hogy nemcsak az anya egyesület, de a csónakda is mily sympathiában részesül a közönség részéről s alig féléves multja után mily ismertté lett. A pikniken 350-en vettek részt s az első négyest 70 pár tánczolta. E szép számok is eléggé bizonyítják azt a fényes sikert, melyet e piknik elért. A fesztelen jókedv egész virradtig tartotta együtt a társaságot, mihez Radics Béla kitünő muzsikája nagyban hozzájárult. Az előkelő társaságban láttuk Csesznák Benő tábornokot, Libits Adolfot, József főherczeg jószágkormányzóját. Kullmann Lajos tanácsnokot és még másokat.

Jelen voltak a s z z o n y o k : Antony Istvánné, Bochkor Károly drné, Bauer Antal drné, Bulyovszky Lila, Csesznák Benőné, Dobránszky Péterné, Ebner Edéné, özv. Gajdos Józsefné, Geller Józsefné, Grum Ivánné, Heufel Adolfné, Hollósy Gyuláné, Harrach József drné, Heyek Kálmánné, Heinecz Albertné, Haas Tivadar drné, Hajnik Béla drné, özv. Jeney Lajosné, özv. Jezovits Kornelné, Kölber Ferenczné, König Gézánné, Kullmann Lajosné, Komáromy Mihályné, özv. Krokovszky Jánosné, Latzkovits Antalné Libits Adolfné, Laczay Olga, Lázár Pálné, Lampl Hugóné, Lázár Menyhértné, özv. Landherr Gyuláné, özv. Martin Ferenczné, Manks Elekné, Meboldt Frigyesné, Martos Ferenczné, Polgárné Erdélyi Sarolta, Polonyi Gézánné, Raics Frigyesné, Rakovszky Istvánné, Révy Ferenczné, Rákossy Jenőné, Szederkényi Nándorné, Springer Ferencz drné, Schwendtner Józsefné, Szentkirályi drné, Szederkényiné, Thold Dánielné, özv. Terplán Lajosné, Urbán Alajosné, Verédy Károly drné, Vaygand Ferenczné, Vargics Imréné, özv. Zlamál Gusztávné.

Le á n y o k : Antony Adele, Alkér Róza, Bauer Ilonka, Bochkor Irma, Bulyovszky Lili, Csesznák Margit, Dobránszky Vilma, Ebner Vilma, Fekete Leona, Gajdos Lenke, Gergelyi Irén, Geller Adele és Lori, Gergelyi Ilona, Heinecz Margit, Harrach Elza, Haas Ilonka, Hajnik Klárka, Hollósy Irma, Heufel Olga, Jezovits Nelli, Jeney Adele, Kausser Melánia, Krokovszky Margit, Komáromy Gizi, Koller Mariska, Kullmann Vilma, König Mariska, Liebits Andrienne és Margit, Lázár Piroska, Lázár Stefike, Lampl Vilma, Landherr Elza, Martin Bözsi, és Olga, Meboldt Mini, Maltás Angella, Moczár Etel, Martos Szilárdka, Polonyi Cica, Polgár Ilonka, Reitter Irén, Rakovszky Désy, Rákossy Lenke, Révy Ilonka, Latzkovits Mariska, Raics Margit, Szép Márta, Schmidt Anna és Gizi, Schwendtner Nelli, Thold Margit, Vargics Milike, Vaygand Erzsike, Verédy Irén, Weisinger Irma, Zlamál Elsa.

M. J.

Tornázás a kolozsvári egyetemen.

Kolozsvári m. kir. Ferencz József tud. egyetem testgyakorlati ügyosztályának az 1896/7 tanév I. fél évében teljesített oktatás eredményei: Az egyetemi vivóteremben heti órán át felváltva a kezdők (3 csapatban 72 egyén); — haladók (9 órában 25 egyén); képzett vagy versenyvivők heti 12 órában 4 egyén) csapatai működtek. A kard, tör, és ököl vivásban, a katonai rendi — szabad és tűzér gyakorlatokban iskola szerű oktatás adatott; és pedig: a kardvivásban heti 30 órában a Keresztesy magyar iskola rendszerben, a vitór vivás lyoni rendszerben, az ököl vivás pedig angol és hollandi rendszerben gyakoroltatott. A vitór vivás heti 3 órában, az ököl vivás heti 4 órában, a vivóteremben összesen beleszámítva az egyetemi tanárok heti 6 óráját 43 óra tartatott. A tornateremben A) (47 egyén) és B) (54 egyén) 2 csoportban, 3 csapatra felosztva tornáztott heti 6 órában. Az előtornászok, csapatvezetők és tornatanítói pályára készülők oktatása heti 4 óra volt megtartva. A katonai rendgyakorlatok, szabad gyakorlatok, társasjátékok és labda játékok, valamint a gyalogkirándulások, s kerékpározás, s az utóbbi időben a korcsolyázás is figyelembe részesült, ünnep s vasárnap délutánonként, valamint az egyetemi szünnapokon gyakoroltatott. Az 1896/7 tanév I. fél évében korcsolyázás, lábszánkó (skie) kerékpározás, gyalogkirándulások óráit nem számítva, mely utóbbiak eredményeit távolság mértékben fogjuk kifejezni következő eredményre jutottunk.

Az 1896. szeptember 21-től október 1-ig 80 órán részt vett 3120 e. hallgató, átlag 39.

Október havában 239 órán részt vett 9799 e. hallgató, átlag 41.

November havában 230 órán részt vett 14490 e. hallgató, átlag 63.

December havában 133 órán részt vett 2291 e. hallgató, átlag 17.

Január havában 186 órán részt vett 6419 e. hallgató, átlag 35.

Összesen 868 órán át részt vett 36180 e. hallgató, átlag 41.

Legtöbb tornász volt november 7-én (75) legkevesebb december 19-én (9). Legtöbb vivó volt november 24-én (67) legkevesebb január 9. (11.)

A kolozsvári Ferencz József tud. egyetem testgyakorlati óráin az 1896/7 I. fél évében, (szeptembertől január 31-ig terjedő időszakban) 100 egyetemi hallgató átlagos életkora 20 év 9 hó; átlagos magassága 165 cm. testsúlygyarapodása 4 kgr; mellbőség nagyobbodás 3 cm.; tüdőtérfogat nagyobbodása 400 $\square^2$ cm.; jobb kézcsukló vastagodás 4 mm. Átlagos erőemelkedés 34 erőpont. Szeptember s október hónapokban összesen 17 kirándulást rendeztünk (9 kerékpáron, s 8 gyalog). Részt vett ezeken összesen 102 e. hallgató a vendégeket nem számítva, átlag 6 egy-egy kiránduláson. Hogy e félévben rendezett kirándulások száma nagyobb eredményt nem mutat fel, sőt kevesebb mint a mennyi kivihető lett volna onnan van, mert a fölkarolt labdajátékok az ünnep s vasárnap délutánokat igénybe vették, de leginkább onnan, mert az őszi rossz időjárás sokszor lehetetlenne tette azokat. Labdázás csak 8 ízben volt, 84 e. hallgatóval. Ezt is gyakrabban és nagyobb részvétellel lehetne üzni, ha rendes játékerünk volna a helybeli ref, collegium udvartere nem állt mindig rendelkezésünkre, s így kénytelenek voltunk játékaikat „Hólyán” és a „feleki” hegyoldalon gyakorolni, mely különféle körülmények miatt, (bekerítetlen, göröngy-

terület) nem alkalmas. Kiemeljük e helyen, hogy a tornász-csapatok vezetésében Garzó Béla, Szentesi Tóth Kálmán, Praszenszky Sándor; a vivó csapatok vezetésében pedig Mósa József, Madaras József, Nesztor Kamil

e. hallgatók, minden erőiket s tehetségüket összpontosították, hogy csapataik gyakorlati képzettségét minél magasabbra emelhessék. Ezen törekvésükért dicséretet érdemelnek.

A m. k. Ferencz József tud. egyet. 1896 97. tanév II. fél év testgyakorlati órarendje.

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap	
11—1	Képzett v. csapat		Képzett v. csapat		Képzett v. csapat		Képzett v. csapat	Vívóterem
5—6	Kezdők III. csapatja	Haladók III. csapatja	Kezdők III. csapatja	Haladók III. csapatja	Kezdők III. csapatja	Haladók III. csapatja		
6—7 7—8	Tanár urak m. órája	Haladók I. Haladók II. cs.	Tanár urak m. órája	Haladók I. Haladók II. cs.	Tanár urak m. órája	Haladók I. Haladók II. cs.		
11—1	K é p z e t t t o r n á s z o k ó r á j a							Tornaterem
5—6 6—7	Torna	Kezdők I. Kezdők II. cs.	Torna	Kezdők I. Kezdők II. cs.	Torna	Kezdők I. Kezdők II. cs.		
7—8 8—9	Ököl vivás	Vitőr	Ököl vivás	Vitőr	Ököl vivás	Vitőr		

Minden vásár- és ünnepnap labdajátékok, kerékpár és gyalogkirándulások tartatnak. Minden reggel 6—9 óráig kerékpár gyakorlatok és magas iskola.

Vermes Lajos
egyetemi tornatanár.

A tiszték sportgyakorlatairól *)

a bécsújhelyi es. és kir. katonai vivó- és torna mesteri tanfolyamban.
(Vége.)

Az I. csoport már délutáni 2^h 39^l-kor útnak indult a Stuhleck tetejére, melyet a lehető legrosszabb viszonyok között — a teljes erővel kitört hózivatarban — csak 3^h 10^l-kor érhetett el, s innen a tervbe vett úton maradozó és baj nélkül esti 6^h 29^l-kor Mürzzuschlagba érkezett nagy fáradtan, mert szél ellen és rossz hóban kellett lefelé haladni; a hó tudniillik a hókorcsolyákhoz tapadva a csúszást teljesen megakasztotta.

A II. csoport, melyben magam is voltam d. u. 3^h-kor, az I. csoport nyomait a hóban követve indult el.

A nyomok a fenyves széléig felismerhetők voltak, a Spitaler Alpe gerinczen azonban teljesen elvesztek, mert a szél minden mélyedést betakart hóval: az út jelzésére sehol sem tudtak rátalálni a sima hómezőn és így út nélkül felértünk a Spitaler Alpe gerinczére.

Daczára, hogy az utat senki sem ismerte határozottan, senki sem beszélt visszatérésről; térkép nem állott rendelkezésünkre, csak delejtű, de ezek alapján való tájékozás is lehetetlen lett volna, mert a hózivatarban alig 20 m.-re lehetett látni.

Ott fent megállani és tanácskozni nem volt cél-szerű, mivel a fagyasztó szél a reánk vetett hóval pár perc alatt jégkéregbe burkolt bennünket. — De hát merre?!

Csak szél ellen ne menjünk! mondták társaim, s kelet felé kezdtek leereszkedni a völgybe, pedig mindnyájan a fölött tisztában voltunk, hogy Mürzzuschlag nyugatnak fekszik, a merről a szél fujt.

Cselhez kellett folyamodnom: rákiáltottam társaimra, hogy nyomot láttam, jöjjenek utánam! Átvettem a vezetést társaim követtek. A Stuhleck tetejét keletről megkerülve a Schvarcz Kogelre vezető nyeregbe értünk, a mikor a szél egyszerre csak lekapta a hősüveg fölé feltett sapkámat s keletfelé a fölötte meredek lejtőn kezdte legurítani a mélységbe.

Oda fordulva üldözőbe vettem a sapkát, előre is restelve a dolgot, hogy sapka nélkül kellene Mürzzuschlagba és Bécs-Ujhelyre bevonulnom; a szél segített e művelet alatt s saját gyorsaságával vitt lefelé.

Körülbelül 700^x-re a gerincztől sapkámat utotérve, rávettem magamat, egyrészt, hogy azt a továbbgurulástól visszatartsam, másrészt, hogy saját örületessé lett rohanásomat fékezzem, mert a bot már nem használt erre semmit.

Visszafordulva még hógödörből, társaimról semmi

*) A Luk. Akad. közl.-ből.

nyomot sem láttam; gondoltam, hogy valahol a nyergen csak bevárnak, s oda igyckeztem vissza, mire egyszerre csak hallom, hogy társaim tölem balra, tehát dél-keleten kiáltanak.

De nem én reám kiáltottak!

A hóból kinyuló s a szélben mozgó fenyőcsucsokat az I. csoport embereinek nézték vala s örömteljes „Hajada!” kiáltással oda vették irányukat.

Csakhamar utolértem őket nem csekély csudálkozásunkra, épen a csaló fenyők fölötti boszankodásuk alatt.

Következett erre a kölcsönös nézetnyilvánítás hosszú sora.

Szememre hányták, hogy részemről vakmerőség volt a sapka után rohanni ily helyen és ily szélben; bevallották, hogy egyikük sem mert utánam jönni s így már fel is adtak s a legközelebbi helységről akartak volna mentőket küldeni utánam!

Magam pedig rosszalásomat fejeztem ki előttük azért, mert a nyergen be sem vártak, sőt a már általam mutatott helyes iránytól eltértek, mire a csaló fenyőket hozták fel mentőségükül.

Ekkor volt d. u. 5 óra s magam is beláttam, hogy a sötétség beállta előtt nem fogjuk Mürzzuschlagot elérni, sőt a hegytetőről nem is látni, hogy mely nyulványon kell leereszkednünk.

De hát hol fogunk meghálni az éjjel? kérdeztük egymást. Nem szólt senki; sok szó nem is segített volna rajtunk semmit.

Kezdtém újra vezetni, de most már csak lefelé sziklán, bokron át, az erdőn keresztül egy hegynyulvány keleti lejtője mentén dél felé.

Tőlünk balra, azaz keletre, mély völgy huzódott irányunkkal párhuzamosan s mindinkább kitágult.

Nem sokára lakott majorhoz értünk s ott megtudtuk, hogy a legközelebbi falu „Rettenege” félórányira van még.

Pár percczel esti 5 óra előtt ugyancsak nevezett falucskába értünk s meglepetésünkre nagyon jómodu vendéglőben kitűnő fogadtatásban részesültünk, a mi bizony jól esett ily fáradságos út s a kiállott fagyoskodás és veszélyek után; 22 klm-t tettünk meg napon.

Szánkón kivántunk innen Mürzzuschlagba hajtatni, de a lónak nem lehet ám hókorcsolyát kötni, hogy az egy méteren felül érő hóban meg ne akadjon. Ejnek idején ismeretlen vidéken, a magas hegyen át aznap még utnak indulni Mürzzuschlagra örülség lett volna.

Tehát maradtunk kellett másnapig, mit annál szivesebben cselekedtünk, mivel a nyájas vendéglősné tudunkra adta, hogy részünkre kellő ágyakkal rendelkezik s hogy leánya már el is készítette.

Nyugodtak voltunk saját jólétünk iránt, csak azon gond bántott, hogy mikép tudassuk ezt a vezető főhadnagyunkkal is, ne hogy elveszeteknek higgyjen bennünket.

Szerencsére távirda-állomás volt Rettenegeben!

Nevünket tartalmazó sürgönyünket Bécs-Ujhelyre küldtük a vezető főhadnagy címére, azon feltevésben, hogy a társaság, a hogy tervezve volt, az esteli vónattal oda térend vissza Mürzzuschlagból, tehát sürgönyünk ott már nem fogja találni.

Másnap reggel $\frac{1}{2}$ 9 órakor, a csendőrőrsnél talált részletes térkép után történt tájékozás után, ujult erővel Rettenegeből elindulva $\frac{3}{8}$ 12 órakor a Pretul-Alpe és Grazer Stuleck közti nyeret elértük s előttünk láttuk az alig 10 km.-re fekvő Mürzzuschlagot.

Gyönyörű téii nap vala, csak a rendes hegyi szél

alkalmatlankodott; remek kilátást élveztünk a körülfekvő hegyekre fenyves erdőjükkal a most fehér Styriára.

De csak lefelé menőben következett az igazi élvezet!

Siklott a hókorcsolya, a hogy csak kellett; Geierrock, Mosch Kgl., Tombauer és Auerbash Wiese érintésével, fenyvesen, réteken, mély utakon át, hol egy özet vagy fajdkakast felijesztve, játszva ereszkedtünk alá s pár percczel d. u. 1 óra előtt már Mürzzuschlagban a „Postához” címzett vendéglőben ültünk.

A Illik csoportnak majdnem ép oly viszontagságos volt az útja, mint a mienk. Ők csak d. u. $\frac{1}{2}$ 4 órakor elindulva a gyülekező helyről, az utat jól ismerve, még felértek ugyan a Stuhlek tetejére, de már nagyon későnek látták, hogy Mürzzuschlagba érkezhessenek s rövidebb uton siettek le Spital helységbe, hová azonban — mert a Hühner Kgl. folytatását képező nyulvány gerinczét, a jó utat elhagyták s a mély Kaltenbachgrabe-ba tévedtek el, — csak éjjeli 10 óra után nagy fáradtan, s átázva a sok kinlódástól és hóbaeséstől, de maradozó nélkül érkeztek be. A hegyről való lefutást ők sem élvezhették a rossz hó miatt, de még inkább az őket idő előtt meglepett sötétség miatt, különösen a sűrű fenyvessel benőtt s hóval majdnem betakart Kaltenzach Graben-ban leginkább bajlódtak.

Spitálból a triesti műton siettek lefelé Mürzzuschlagba s 11 ótakor csatlakoztak az I. csoporthoz.

29—30 km.-t jártak be.

Most már csak miattunk voltak nagy aggodalomban társaink. Miután éjjel utáni 2 óráig tőlünk semmi hír sem érkezett, Visszautaztak Bécs-Ujhelyre, a vezető főhadnagy kivételével, ki 3 polgári hókorcsolyával — élelemmel és itallal felszerelve — a Stuhleckről elágazó nyulványokra megindult keresésünkre, azonban a Mosch Kgl., Hochrathbauer és Hühner Kgl.-ig bennünket nem találva, eredmény nélkül visszatért. regg. 5 órakor Mürzzuschlagba, hol már ekkor mindenfelé járt a hír, hogy menthetlenül elvesztünk, — mialatt mi Rettenegeben kitűnő ágyakban aludtunk. Délben azután a vezető főhadnagy is visszautazott Bécs-Ujhelyre; a felelősség nem csekély gondja bánthatta miattunk!

Délutáni 2 órakor érkezett címére Bécs-Ujhelyről az általunk küldött sürgöny alapján távirati értesítő: Már nem hiányzik senki!”

A délután folyamán a hirlapi tudósítók körülvettek s formális kihallgatást tartottak velünk.

Esti 6 óra 40 perccor a Bécsre induló gyorsvonatra felülve 9 óra 15 perccor érkezünk Bécs-Ujhelyre vissza, hol a vezető főhadnagy bevárt s örömmel üdvözölt, mialatt a hirlapi tudósítók egész serege ostrom alá vett.

A hogy voltunk, a pályaudvarból egyenesen a tanfolyam étkezde helyiségében tartott bajtársias összejövetelre kellett mennünk, hol egy harsongó általános „Skimann's Heil!” üdvözzellet fogadták a feltámadtakat.

Képzeltetni a végtelen kérdezősködést kalandunk iránt, a viszontlátás kölcsönös örömet!

Számaltanszor elolvasták nekünk a „Neue Freie Presse” által Mürzzuschlagból nyert márczius 6 án vesztünket hirdető táviratot, min senki sem nevetett annyit, mint maguk az elveszettek.

Egyes bajtársak természetesen gunyoló megjegyzéseket is tettek a hókorcsolyázásra nézve általában, azt állítva, hogy a mi fáradságos kirándulásunknak sem volna értelme és haszna mi azonban jobban tudtuk méltatni ezen gyakorlaton tett hasznos sokoldalú tapasztalatokat nem

sajnáljuk az elviselt fáradoalmakat és viszontagságokat, s az átéltekhez hasonló veszélyektől nem fogunk jövőre sem visszariadni.

Mindezek mellett mindnyájunknak egy kalandos vállalat kellemes emléke maradt jutalomkép.

A fiatal ember keresse és ismerje meg a fáradoalmakat, viszontagságokat és veszélyeket, hogy szükség esetén meg ne lepjék, hanem hogy azokkal szembe szállhasson, elviselhesse és legyőzhesse.

Orbán Pál.
főhadnagy.

Magyarország Athletikai és Torna-Egyleteihez!

Az utolsó évben erőteljes fejlődésnek indult hazánkban a testgyakorlás ügye, mely leginkább a versenyek és velük együtt a versenyzők nagyarányu szaporodásában nyilvánult.

Ezen fejlődési processzus legnagyobb része az utolsó évekre jut és ezek közt is a tavalyi milleniumi esztendő volt annak leginkább tanuja. Örvendetes jelenség ez az idegesség és enerválás századának végén és kettősen örvendetes ez ránk magyarokra nézve, hogy így fejeztük be első ezedévünket, hogy ekként kedvező auspiciumok közt kezdhessük meg a másodikat. Mert van-e biztosabb zálogra egy nemzet életképességének, mint a benne rejlő egészséges erő? Ez képesít bennünket a mai korhoz megkívántató szellemi erők fokozott megerőltetésére, a bennünk rejlő fizikai erővel bírjuk ellensúlyozni a szellemi megerőltetésből eredő tespedtséget, ez az erő adja meg a kellő erélyt arra, hogy az élet nagy küzdelmeit elviselhessek, azokkal sikeresen megküzdhessünk. A test erősödését a testgyakorlások különböző nemeivel érjük el, ezeknek üzését kell minél szélesebb körre kiterjesztenünk, egy szóval, népszerűsíteni, A népszerűsítés legjobbrak bizonyult módját a versenyek képezik, mert a versenyek ismertetik meg az illető sportot legmegkapóbban és egyúttal a versenyben való kitűnés vágya ösztönzi a versenyzőt is. Mennél nagyobb a dicsőségért való küzdelem, mennél általánosabb a versenyben való részvétel, mennél nehezebb a versenyben való győzelem, annál nagyobb annak értéke a versenyző előtt, annál nagyobb a kilátás arra, hogy a győztes valóban kiváló produkál, a mi megragadja, lelkesíti a nézőt és így a laikust megnyeri ügyünk harcosává és belőle először csak védőnk, később pedig a testgyakorlatok tényleges művelője lesz.

Ezek az eszmék vezettek bennünket mostanig, ezek mellett akarunk maradni továbbra is, de egy lépéssel tovább kell menünk, hogy törekvéseinket siker koronázza. A testgyakorlás ügyét nemzetivé kell tenni, a nagy küzdelmek hőseit meg kell jutalmazni. A jutalmazás legnagyobb mérve a nemzeti bajnokság, ilyen jutalmazásra kell alkalmat nyujtanunk. Elég éretnek tartjuk erre sportéletünket s ez indít bennünket a már megkezdett lépések folytatására. Talán sikerül ily módon elérnünk a nagy tömeg közönyének megtörését, talán elérjük azt az ideált, mit honfitársaink tavaly Athénban tapasztaltak az olympiai játékoknál, mi évtizedek óta meg van már Anglia bajnokságainál. Nemzeti ünnepek azok, melyeknél lenni óhaja minden angol embernek.

A részletes versenyfeltételeket legközelebb nyilvánosságra hozzuk*), azokat az ország összes atletikai

és torna-egyleteihez megküldjük, Egyelőre a versenyfeltételek közléséig e hivatalos lapunkban jelezzük, hogy a bajnokságok szeptember havában tartatnak meg.

Kiírjuk a küzdelmet 200 m.-es síkfutásban, magasugrásban (földről), távolugrásban (földről) és díszkosz-dobásban. A mennyiben pedig valaki az általunk tavaly kiírt marathoni távfutásban a magyar bajnoki címért annak tavalyi győztesét híhváná, úgy azt is megtartjuk.

Mikor hazánk atletikai és torna-egyleteinek ezen versenykiírásunkat tudomására hozzuk, kijelentjük, hogy ezen bajnokságok kiírásával, rendezésével és méltó díjazásával csupán a kezdettel járó munkát és áldozatot akarjuk magunkra vállalni, míg az elérendő eszme megvalósulásából eredő dicsőséget meg akarjuk és meg fogjuk osztani minden magyar emberrel, kiben fogékony talajra talál a testgyakorlás terjesztésének tiszta eszméje.

Reményünk erős, hogy fenti bajnokságoknál legjobb athlétáink és tornászaink fognak találkozni és a büszke címért egymással megküzdeni a porondon. Legyen az a nap hazánk sportünnepe, záloga fajunk életerejének, ifjúságunk életkedvének.

A „Budapesti Torna-Club“ nevében:

Leövey s. k.,
ministeri tanácsos, elnök.
Bundsmann Jenő s. k.,
alelnök.

Dr. Ottó József s. k.,
másodelnök.
Kankovszky Vilmos s. k.,
titkár.

Állami tornatanító-képző.

Magvassy Mihály a tornatanárok kitűnő seniorja a czimben említett fontos ügyben a következő memorandumot nyujtotta be az orsz. közoktatási tanácshoz:

Nagytekintetű Országos Közoktatási tanács!

Alulírott tiszteletteljesen bátorkodom az alábbi fontos oktatásügyi körülményekre* a Nagytekintetű Országos Közoktatási Tanács becses figyelmét irányítani, hogy azt hathatós ténykedésével helyes útjára terelni méltóztatnék. Az ügy szerintem szintén a középiskolák ügykörébe tartozván, első sorban ugyancsak a Nagytekintetű Országos Közoktatási Tanács van hivatva a magas Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Ministerium által orvoslását eszközölni.

Midőn Eötvös József báró, első vallás- és közoktatási m. kir. minister az alsó- és középiskolák tanulóifjúsága testi nevelésének érdekében megalkotta a kötelező iskolai testgyakorlás törvényét, nem állott még hatalmában — tanerők hiánya következtében — egy állami tornatanító képezdének megalkotása s így kénytelen volt ideiglenesen a tornatanítók kiképeztetését a pesti nemzeti torna egyletre bízni. Az évi költségvetésben ötezer forintot irányzott elő a torna-egyletnek; és szavaztatott meg a törvényhozással e célra, mely összeget a nevezett egylet rendelkezésére bocsátotta, hogy az tornatanítókat képezzen.

Távol legyen tőlem a megbizott torna-egyletnek e téren 27. éven át kifejtett buzgalmának érdeméből valamit levonni, mert ha az erejét fölülmuló föladatának nem birt is úgy megfelelni, mint az attól megkívántott, mégis mind a mai napig kitartóan igyekezett a czélt megközelítve, a reá bizott fontos missiónak tőle telhetőleg megfelelni. Mivel pedig a kezdet nehézségein ma már e téren is túlestünk, minthogy vannak eléggé szakképzett egyéneink, kik nem kimélve pénzáldozatot és fáradságot, hogy magukat külföldön is a tornatanításban kiképezzék, valamint a fővárosban kellőleg felszerelt állami tornahelyiségek is rendelkezésre állanak hol a tanítók kiképezthetnének; elérkezettnek kell látni

*) E versenyek kiírását lapunk *Athletika* rovatában közöljük.

az időt a Nagytekitetű Orsz. Közokt. Tanácsnak, hogy most már valóban annomáliának nevezhető szégyenletes állapot, — mely szerint egy magánjellegű egyesület képezzen tovább tovább is az államnak és iskoláinak tanítókat, illetőleg tanárokat akkor, midőn annak szüksége ma már teljesen megszűnt, — rendeztessék. Mert eltekintve attól, hogy egyelőre nagyobb költséggel külön állami tornatanító képezde állíttassék — bár igen nagy szükségét pótoló volna egynek Budapesten, és egynek Kolozsvárott való felállítására, — mégis kezdetben elégséges, ha egy, a fővárosban levő gyakorló főgymnázium mellé a rég tervezett tornacsarnok fölépitetvén, abba kineveztetnénk szakférfiak; számításom szerint ezeknek évi fizetésök, valamint egyéb felmerülő évi költségek, a tornaegyletnek engedélyezett ötezer forintjából és képesített tornatanítók vizsgálati díjaiból teljesen födöztenének, sőt a kiadások az ötezer forintot föl se emésztenék, s így az ujtás még egyrészt olcsóbb, másrészt az állam főnhatósága alatt álló képezdeből kikerülendő egyének ambícióinak is megfelelőbb lenne.

Nagytekitetű Országos Közokt. Tanács, 40 évi működésem a tornatanítási pályán meggyőzött annak igazságáról, hogy tornatanítást jövőre, — midőn mi már nem működünk — kivétel nélkül az egyéb tantárgyakat előadó rendes tanároknak kell kezeikbe adni úgy, miként Poroszországban már pár évtized óta van, mivel azoknak oly fegyelmi eszközeik vannak a tanuló ifjuság fölött, aminőt nekünk, akik csupán a tornatanítást teljesítjük, nincsenek, és nem is lesznek. Minthogy a tanulás tudja, hogy a tornázásból az osztályozás nincs befolyással a meg, — vagy meg nem bukásra, már pedig paedagogiai szempontból a fegyelmzés ép oly fontos és szükséges, még a játékok rendezésénél is, mint a csapat, — szabad — és rendgyakorlatoknál. Ha tehát az itt felsorolt fontos érvek következtében a magas közoktatásügyi kormány is befogja látni annak szükségét, hogy a tornázást ne külön e szakmában kiképzett egyének, hanem az egyetemről kikerülendő tanárjelöltek, a tornatanításban is kötelesek legyenek magukat képesíteni, akkor teljesen indokolt leend a gyakorló középiskola mellé a tornatanító képezdenek felállítására. Szabadjon itt fölemlítnem, hogy midőn a kis Szászországban évtizedekkel ezelőtt a tornatanítást az ottani törvényhozás az iskolában kötelezővé tette, nem sokkal Beust báró kormány elnöksége alatt a tanulás tornatanítását valamint a tanítók kiképzését a szász kir. kormány kivette a tornaegyletek kezéből s állami tornatanító képezdet állított föl Drezdában; egyben utasítván az e nemű egyesületeket; működnenek azok a saját czéjaikra, de nem engedí tovább az állami iskolák ügyeiben kontárkodni.

Boldogemlékü Eötvös József báró minister, hogy hazánk iskoláiban a tornatanítást rövid idő alatt elterjedté tehesse, a szükség parancsolta kényszerhelyzetből bizta a pesti tornaegyletre a tanítók kiképzését s csak az átmeneti időre való tekintettel, miként ez irányban annak idején felszólalásunkra bennünket megnyugtattott de sajnós, ez az állapot 27 év óta tart.

Midőn tehát a Nagytekitetű Országos Közoktatási Tanácsnak nagybecsű figyelmét fönt elősorolt érveim megszívlelésére ismételve fölhívni bátorkodom; hazai közoktatásunk, czélszerűsége érdekében kérem egyszermind kegyeskedjék nagy és hathatós befolyásával odahatni, hogy magas közoktatásügyi kormányunk a tornatanítókat és a középiskolai tornatanárokat azokhoz méltóan állami kiképzésben részesítette.

Tisztelettel megjegyzem, hogy e szerény előterjesztésemre 40 éves tornatanítói működésem alapján; mint az ország legrégebbi szakférfia, ki a külföld hasonló intézkedéseit nemcsak elméletileg, de személyes tapasztalataim által ismerem — véltem magamat feljogosítva.

Mély tisztelettel maradván a Nagytekitetű Országos Közoktatási Tanácsnak.

Győrött, 1897. évi február hó 3-án

alázatos szolgája

Magvassy Mihály,

győri áll. főreál isk. tornatan. az arany érd. kereszt tulajdonosa.

A legnagyobb örömmel közöljük a jeles tornatanárnak sorait, remélve, hogy előbb vagy utóbb megvalósul a czél, melyért mi már évek óta küzdünk. A „Herkules“ 1884. évi szeptember 2-ikán megjelent számtól kezdve nem telt el év, hogy egy vagy más oldalról ne világítottunk volna meg az állami tornatanárképzés előnyeit. Sőt Porzolt Kálmánnak 1886-ban megjelent könyve a „Testgyakorlati oktatás rendszere“ kimerítően tárgyalja ez ügyet. Erdemesnek tartjuk e könyvnek a tárgyra vonatkozó soraiból az alábbiakat közölni. Csak igen hézagos közlések ezek, de ki érdeklődik a dolog iránt, utána olvashat a most 11-éve megjelent könyvből.

„Azon tornatanár-tanfolyamok, a melyek eddigéig nyitattak tornaegyletekben, kitünően megfeleltek feladatuknak az egész intézmény kezdetleges korában, mint provisorius intézkedések, de állandóan kétségkívül fenn nem tarthatók, mert az igényeknek minden irányban megfelelni nem képesek. Végre is a közoktatásnak legfőbb czélja az, hogy államosíttassék! A tornatanárképzés ideálját és végső kifejlését nem képezhetik az oly ideiglenes tanfolyamok, a melyek egymással semmi összeköttetésben sem állanak és a melyeknek vezetésébe az állam csak az által folyik be, hogy pénzsegélyt ad s a vizsgálaton jelen van egy képviselője.“

Önkénytelen is feltölul az az eszme, hogy a szétosztott és az államnak csak nagyon illusioris felügyelete alatt álló tanfolyamok egyesíttessenek egy állami tornatanárképző-intézetben, a mi a kormánynak direct kezelése alatt állván, biztosítva volna ennek befolyása, s biztosítva volna az is, hogy az állam illetve a közoktatásügy érdekének megfelelőleg a tornatanárképzés egyöntetű módon, ugyanazon tanmódszer szerint paedagogiailag képzett tanférfiak vezetése alatt, intéztek.

Az eltagadhatatlan bajoknak csakis ily gyökeres orvoslása lehet üdvös, s a provisorius tanfolyamoknak állandó intézetté leendő átalakítása annál sürgősebb dolog, mert a paedagogiailag képzett tornatanároknak évről évre mindig nagyobb a szükséglet; mert ma már a nemzetnek is vérébe ment a testgyakorlatok iránti szükségérzet s a torna-tanfolyamok nem képesek annyi és oly módon képzett torna-tanítókat producálni, a melyeket a tanintézetek évenként megkövetelnek.

A külföld törvényhozási és kormányai intézkedésekből kitünik, hogy ott a magasabb testgyakorlati oktatás az állam egyenes vezetése alatt áll, a tornatanárok képzése a kormány felügyelete alatt és olyan irányban történik, hogy az illető tornatanár-jelöltek nem csupán gyakorlati képesítést nyernek a testgyakorlatok egyik nemében, hanem általános paedagogiai képzettséget és gyakorlati ügyességet nyernek a testedzés minden nemében.

Lehetetlen, hogy a testgyakorlati oktatás elhanyagolt állapotba mellett föl ne támadjon a tanügy minden

barátjában a gondolat, hogy egy állami tornatanárképző-intézet fölállítása a közoktatás legégetőbb kérdései közé tartozik.

S akik közelebről ismerik a külföld ilyenmő intézeteit, azok jól tudják, hogy a magyar királyi állami tornatanárképző-intézet korántsem kerülne oly sok költségbe, mint a laikus közönség szokta gondolni minden új intézmény létesítésekor.

Nem szükséges ide egy különálló palotát építeni, sőt ellenkezőleg a tornatanárképző-intézet csak úgy felelhet meg feladatának jól, ha nem teljesen különálló épületben helyeztetik el izoláltan más tanintézetektől; hanem össze kell kapcsolni vagy tanítóképezdével vagy, középiskolai tanárképző-intézettel, de ha ezekkel éppen nem is, egy középiskolának vagy elemi iskolának okvetlen kell a tornatanár-képezde mellett lenni.

Különfélék.

Az orsz. sportbizottság utolsó ülése. *Berzeviczy* Albert elnöklete alatt f. hó 8-án tartotta a szép munkát végzett bizottság záró ülését, melyen az elnök visszapillantván az elmúlt versenyidényre, kiemelte azon sikereket, melyeket bátran irhatunk főképp *Berzeviczy* érdemeinek javára. A bizottság által rendezett versenyek sikerét felséges királyunk, minisztereink a legnagyobb dicsérettel tüntették ki. Jelentette az elnök, hogy a versenyek rendezésével járó kiadásokban maradt hiányt a kereskedelmi miniszter ur kegyeskedett fedezni. Ezért is általában a sport ügye iránt tanusított meleg érdeklődéséért br. *Dániel* Ernő miniszternek köszönetet fog mondani *Berzeviczy* Albert vezetése alatt egy különdötség. — Az elnöki jelentések után *Gerenday* György meleg hangon fejezi ki köszönetét a bizottság nevében. *Berzeviczy* Albertnek lelkes munkásságáért, viszont *Berzeviczy* a kiállítás igazgatóságának támogatását köszönte meg, főképp *Schmidt* József igazgató és dr. *Kovács* Gyula aligazgató irányában. Végül az egész végrehajtó bizottság mindent rendező, tevékeny tagjának *Iszer* Károlynak szavaztak jegyzőkönyvi köszönetet. — Az ügyek végleges lebonyolítására *Berzeviczy* elnöklete alatt egy kisebb bizottság alakult. — Így végződött a kiállítás alatt valóban nélkülözhetetlen munkát teljesítő sportbizottságnak működésére, melynek folyama alatt csak jobban meggyőződünk egy ily országos jellegű sportszövetség végleges alakításának szükségéről.

A budapesti korcsolyázó egyesület versenyei f. hó 7-én szép számu közönség jelenlétében folytak le. A versenybiróság a következőképen alakult: Versenybiró: Ifj. *Szent-Györgyi* Imre; Célbirók: *Zsigmondy* Géza, *Iszer* Károly; Indító: *Perger* Ferencz; Időmérők: Ifj. *Szent-Györgyi* Imre, *Ary* Pál, *Minich* Jenő; Körjelzők: *Klimkó* László, *Szabó* István; Pályabírák: *Csik* Imre, *Csuka* Lajos, *Hauser* Adorján, *Hállay* Ferencz, *Liedeman* Frigyes, *Leipold* János, *Lipold* Lajos, *Dezső* Arthur, *Müller* Dávid, *Stobbe* Ferencz; Versenyintéző és versenytitkár: *Földváry* Tibor; Műverseny bírálói: *Ary* Pál, *Földváry* Tibor, *Minich* Jenő, *Szent-Györgyi* Imre. A versenyek eredménye a következő: I. Sikverseny, 1000 méter. 1. *Tóth* Jenő 55¹/₅'' 2. *Lilits* Milutin 55³/₅'' II. Junior sikverseny, 1000 méter. 1. *Tóth* Kálmán 2' 5³/₅'' 2. *Kovácsy* Ágoston 2' 8²/₅'' 3. *Márkus* (Nansen álnév) 2' 13¹/₅'' III. Handicap, 1500 méter. 1. *Tóth* Jenő 30 m. előny 3' 9³/₅'' 2. *Lilits* Milutin scratch 3' 17²/₅'' 3. *Br. Junkel* Ottó 160 m. előnnyel. IV. Műverseny. 1. *Dezső* Arthur 2. *Wein* Árpád. Három nevező V.

Sikverseny, 5000 méter. 1. *Tóth* Jenő 11' 34⁴/₅'' 2. *Lilits* Milutin 11' 39¹/₅'' 3. *Márkus* 11' 44¹/₅''.

A „budapesti (budai) tornaegylet“ f. é. február hó 20-án este 7 órakor az egyesület csarnokában (I. Attila-utca 52. sz. a.) tartja ez évi rendes közgyűlését. *Napirend*; 1) A választmány jelentésének előterjesztése. 2) Pénztári kimutatás és vagyonmérleg, valamint a felügyelő bizottság jelentésének bemutatása. 3) Költségvetés megállapítása az 1897 évről. 4) Indítványok tárgyalása. 5) Az elnök és alnök, továbbá 20 választmányi és felügyelőbizottsági tag választása.

A „Nemzeti Kerékpár Egyesület“ m. hó 19-én tartotta IV. rendes közgyűlését, a melyen az egyesületi vezetőség tagjai lettek: Elnök: *Strasser* Ulrik. Alelnök: *Wendt* József. Titkár: *Székely* Jenő. Pénztárnok: *Fridrich* Jenő. Ellenőr: *Peszkovszky* Richárd. Választmány: *Jasztrapszky* Károly. *Karvaly* József. *Kirchmayer* Gyula. *Glasner* Ede. *Philippovics* Emil. *Porta* János. Pótválasztmány: *Stein* Nándor. *Glasner* Arnold. *Bernstein* Ferencz. *Nándor*. *Börzsönyi* Kálmán. Vezérkapitány: *Ehrlich* József. Kapitány: *Ludwig* Álfred. Alkapitány: *Glasner* Ferencz. Háznagy: *Karvaly* József. Zászlótartó: *Porta* János. Helyettes zászlótartó: *Bernstein* F. N. Kürtös: *Boscher* Lajos. Orvosok: *Dr. Glück* Soma. *Dr. Székely* Zsigmond.

Magyar korcsolyázók Prágában. A prágai korcsolyázó egyesület nemzetközi korcsolyaversenyében a budapesti korcsolyázó-egyesület tagjai közül *Tóth* Jenő elsőnek érkezett be az 1000 méteres sikversenyen 1 perc és 54 mperc alatt, *Lilits* pedig második volt 18 versenyző közül az 500 méteres sikversenyben 0.51¹/₅ m. alatt.

Miloszavlyevics és Landthaler
műszerészek

Budapest, Hársfa-utca 35.

Hunnia kerékpár gyártók.

9-24

Mindennemű

varrógépek, kerékpárok

javítása és

MECHANIKAI MUNKÁK

elfogadtnak és a legjutányosabban eszközöltetnek.

Legnagyobb ujdonság 1897-re

Contineutal-Pneumatic-
autislipping

11 bordával.

Ezen pneumatic a gép kicsuszását teljesen kizárja.

Magyar ruggyantaárugyár

4-24 részvénytársaság, Budapest.